

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 17. septembra 2020 *

„Predhodno odločanje – Državne pomoči – Pojem – Brodolom tankerja *Erika* – Shema pomoči za ribogojna in ribolovna podjetja – Odločba, s katero je shema pomoči razglašena za deloma nezdružljivo s skupnim trgov in s katero je odrejena zagotovitev vračila izplačanih pomoči – Presoja veljavnosti – Preizkus po uradni dolžnosti – Dopustnost – Nevložitev ničnostne tožbe tožene stranke v postopku v glavni stvari – Zmanjšanje socialnih prispevkov – Prispevki delojemalcev – Prednost – Določitev dolžnika, ki mu je naložena obveznost vračila“

V zadevi C-212/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Francija) z odločbo z dne 15. februarja 2019, ki je prispela na Sodišče 6. marca 2019, v postopku

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation

proti

Compagnie des pêches de Saint-Malo,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, P. G. Xuereb (poročevalec) in T. von Danwitz, sodnika,
generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. novembra 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Compagnie des pêches de Saint-Malo F.-H. Briard in B. de Dreuzy, avocats, in A. Bodmer,
- za francosko vlado E. de Moustier in P. Dodeller, agenta,
- za Evropsko komisijo V. Bottka in C. Georgieva-Kecsma, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. marca 2020

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Odločbe Komisije z dne 14. julija 2004 o nekaterih ukrepih pomoči, ki jih je Francija izvedla v korist ribogojcev in ribičev (2005/239/ES) (UL 2005, L 74, str. 49; v nadaljevanju: sporna odločba).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation (minister za kmetijstvo in prehrano, Francija) in družbo Compagnie des pêches de Saint-Malo glede naloga za izterjavo, izdanega za izterjavo pomoči, ki jih je ta družba prejela na podlagi nacionalnih ukrepov, ki so predmet sporne odločbe.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V točkah 17, 18, 20, 55, 56, 98 in 99 obrazložitve sporne odločbe je navedeno:
 - „(17) Minister za kmetijstvo in ribištvo je v dveh okrožnicah z dne 15. aprila 2000 in 13. julija 2000 sklenil, da bodo vsa podjetja v sektorju deležna 50-odstotnega zmanjšanja socialnih prispevkov, in sicer ribogojci za obdobje od 15. aprila 2000 do 15. julija 2000 ter ribiči za obdobje od 15. aprila 2000 do 15. oktobra 2000.
 - (18) To zmanjšanje je zadevalo prispevke delodajalcev in delojemalcev in je veljalo za vse ribiče in ribogojce v Franciji in čezmorskih departmajih.
 - [...]
 - (20) Pri prispevkih, nakazanih [Nacionalnemu zavodu za invalidne pomorščake], je stopnja zmanjšanja znašala 50 % za prispevke delojemalcev in tudi delodajalcev. [...]
 - [...]
 - (55) Različni ukrepi, ki so predmet te odločbe (zmanjšanje socialnih prispevkov in finančnih bremen, oprostitev državnih pristojbin), so ukrepi, ki dajejo ugodnost podjetjem s posebno dejavnostjo, to je ribogojnim in ribolovnim podjetjem. Dejansko so oproščena plačila nekaterih dajatev, ki bi jih običajno morala plačati.
 - (56) Ti ukrepi državi povzročajo izgubo sredstev, bodisi neposredno (finančne olajšave in oprostitev državnih pristojbin) bodisi posredno, ker mora država nadomestiti izgube organa, ki zbira socialne prispevke. Torej obstajajo državne pomoči v smislu člena 87(1) [ES (postal člen 107(1) PDEU)].
 - [...]
 - (98) Komisija [...] meni, da splošnega zmanjšanja socialnih prispevkov v korist ribičev za obdobje od 15. aprila do 15. oktobra ne more razglasiti za združljivega s skupnim trgom na podlagi člena 87(2)(b) [ES (postal člen 107(2)(b) PDEU)].
 - (99) Ta ukrep pomoči kot pomoč za tekoče poslovanje, ki je bila dodeljena vsem ribiškim podjetjem, ne da bi se od njih zahtevalo kakršno koli obveznost, je združljiv s skupnim trgom v skladu s tretjo alineo četrtega odstavka, točke 1.2. Smernic [za preučitev državne pomoči sektorju ribištva in akvakulture, sprejetih leta 1997].

[...]“

4 Člen 3 te odločbe določa:

„Ukrep pomoči, ki ga je Francija v korist ribičev izvedla v obliki zmanjšanja socialnih prispevkov za obdobje od 15. aprila do 15. oktobra 2000, ni združljiv s skupnim trgov.“

5 Člen 4 navedene odločbe določa:

„1. Francija sprejme vse potrebne ukrepe, da od svojih upravičencev izterja pomoči iz [člena 3], ki so jim že bile nezakonito dodeljene.

2. Izterjava se izvede nemudoma in v skladu s postopki nacionalnega prava, če dovoljujejo takojšno in dejansko izvršitev te odločbe. Pomoči, ki jih je treba izterjati, vključujejo obresti od datuma, ko so bile dodeljene upravičencem, do datuma izterjave. [...]“

Francosko pravo

6 Člen L. 741-9 code rural et de la pêche maritime (zakonik o kmetijstvu in morskem ribištvu) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„Sredstva za socialno zavarovanje delavcev v kmetijstvu zajemajo:

I.– za zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za materinstvo, invalidsko zavarovanje in zavarovanje za primer smrti:

1. plačilo prispevka:

- (a) delodajalcev in zavarovancev od plačil ali prejemkov, ki jih prejmejo zavarovanci;
- (b) upravičencev od pokojninskih ugodnosti, ne glede na to, ali so bile v celoti ali delno financirane s prispevki delodajalca ali pa so bile podlaga za odkup prispevkov, razen ugodnosti ali pribitkov za otroke, ki niso dodatna pokojninska doba;
- (c) upravičencev od nadomestnih dodatkov in dohodkov, navedenih v členu L. 131-2 zakonika o socialni varnosti;

2. del prihodkov od prispevkov za socialno varnost, navedenih v členih L. 136-1, L. 136-6, L. 136-7, L. 136-7-1 zakonika o socialni varnosti.

II.– za pokojninsko zavarovanje plačilo prispevka:

- (a) delodajalcev in zavarovancev od plačil ali prejemkov, ki jih do zgornje meje prejmejo zavarovanci;
- (b) delodajalcev od vseh plačil ali prejemkov, ki jih prejmejo zavarovanci;

III.– za zavarovanje za ovdovelost prispevek zavarovancev od plačil ali prejemkov, ki jih prejmejo zavarovanci.“

- 7 Člen 4 décret du 17 juin 1938, relatif à la réorganisation et à l'unification du régime d'assurance des marins (uredba z dne 17. junija 1938 o preureditvi in poenotenju sistema zavarovanja za mornarje) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„Razen v primeru poškodovanega ali bolnega mornarja, za katerega je odgovoren lastnik njegovega plovila ali splošni sklad za socialno varnost, je posledica vključitve v splošni sklad za socialno varnost plačilo osebnega prispevka in prispevka delodajalca pod pogoji, določenimi v členih L. 41 in L. 42 code des pensions de retraite des marins (zakonik o starostnih pokojninah mornarjev).

Če se delovna doba za starostno pokojnino na podlagi pokojninskega sklada za mornarje upošteva le delno, je treba prispevke in dajatve plačati v splošni sklad za socialno varnost za celotno zadevno obdobje.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 8 Francoska republika je po eni strani zaradi onesnaženja z ogljikovodiki po brodolomu ladje *Erika* v Biskajskem zalivu 12. decembra 1999 in po drugi strani zaradi velike škode, nastale po hudem neurju, ki je v polovici južnega dela Francije divjalo 27. in 28. decembra 1999, sprejela mehanizem za nadomestilo škode v korist ribičev in ribogojcev, da bi odpravila škodo, ki jim je bila povzročena.
- 9 Prvotno so bili določeni različni ukrepi za nadomestilo škode ribičem in ribogojcem šestih francoskih departmajev ob Atlantski obali, ki so jih ti dogodki neposredno prizadeli, in sicer so to departmaji, ki se raztezajo od departmaja Finistère do departmaja Gironde.
- 10 Francoska republika je z okrožnicama z dne 15. aprila in 13. julija 2000 sprejela več dopolnilnih ukrepov, s katerimi so bila vsa podjetja iz zadevnega sektorja upravičena do 50-odstotnega zmanjšanja socialnih prispevkov za obdobje med 15. aprilom in 15. julijem 2000 za ribogojce ter med 15. aprilom do 15. oktobrom 2000 za ribiče. To zmanjšanje se je nanašalo na prispevke tako delodajalcev kot delojemalcev in je veljalo za vse ribiče in ribogojce v Franciji in čezmorskih departmajih.
- 11 Francoski organi so nemudoma izvedli te različne ukrepe, o katerih je bila Komisija obveščena šele z dopisom z dne 21. junija 2000.
- 12 Komisija je s sporno odločbo del teh ukrepov, zlasti tistega, ki se nanaša na zmanjšanje socialnih prispevkov ribičev, opredelila kot državne pomoči, ki niso združljive s skupnim trgom, in odredila takojšnjo zagotovitev vračila zneskov, ki ustrezajo tem zmanjšanjem. Niti Francoska republika niti nobeden od upravičencev do zadevnih ukrepov ni izpodbijal zakonitosti te odločbe z ničnostno tožbo na podlagi člena 263 PDEU.
- 13 Po sprejetju navedene odločbe je med Komisijo in francoskimi organi potekalo več izmenjav dopisov, med katerimi so ti najprej Komisijo pozvali, naj ponovno preuči svoje stališče, in jo nato obvestili, da se je v skladu s študijo o podjetjih, od katerih je bilo treba zagotoviti vračilo sporne pomoči, izkazalo, da so nekatera od njih prenehala obstajati, medtem ko so se druga soočala z velikimi gospodarskimi težavami.
- 14 Ker je Komisija menila, da Francoska republika sporne odločbe še ni izvršila, je 23. decembra 2009 pri Sodišču vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti države, na podlagi katere je bila izdana sodba z dne 20. oktobra 2011, Komisija/Francija (C-549/09, neobjavljena, EU:C:2011:672).
- 15 Sodišče je v tej sodbi razsodilo, da Francoska republika s tem, da sporne odločbe ni izvršila v predpisanem roku, ni izpolnila obveznosti iz člena 288, četrti odstavek, PDEU in člena 4 te odločbe. Poleg tega je v točkah 42 in 43 navedene sodbe v odgovor na trditev Francoske republike, navedeno v točki 23 iste sodbe, ki se je nanašala na to, da „zneski v višini zmanjšanja prispevkov delojemalcev,

ki so jih podjetja nakazala pristojnim organom za račun zaposlenih, ne smejo biti predmet vračila“, ugotovilo, da je ta trditev v resnici namenjena izpodbijanju presoje, ki jo je Komisija v sporni odločbi opravila glede narave „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU, glede zmanjšanja socialnih prispevkov tako delodajalcev kot delojemalcev, in da mu v okviru take tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti ni treba zavzeti stališča o zakonitosti take odločbe.

- 16 Po razglasitvi sodbe z dne 20. oktobra 2011, Komisija/Francija (C-549/09, neobjavljena, EU:C:2011:672), je Komisija z dopisom z dne 20. decembra 2012 Francosko republiko pozvala, naj ponovno začne postopek zagotovitve vračila zadevnih pomoči od podjetij, ki so bila do njih upravičena, da bi tako izterjala tudi zneske, ki ustrezajo zmanjšanju prispevkov delodajalcev, s čimer je bila Francoska republika seznanjena v dopisu z dne 7. februarja 2013.
- 17 Na podlagi tega poziva je directeur régional des finances publiques de Bretagne (regionalni direktor za javne finance regije Bretanja, Francija) 22. februarja 2013 zoper družbo Compagnie des pêches de Saint-Malo izdal nalog za izterjavo v znesku, ki ustreza zmanjšanju prispevkov delodajalcev, do katerega naj bi bila ta družba domnevno upravičena med 15. aprilom in 15. oktobrom 2000, in sicer v višini 84.550,08 EUR, skupaj z zamudnimi obrestmi.
- 18 Ta družba je ta nalog za izterjavo izpodbijala pred tribunal administratif de Rennes (upravno sodišče v Rennesu, Francija), ki ga je s sodbo z dne 25. junija 2015 razglasilo za ničnega. Pritožbo, ki jo je vložil ministre de l'Environnement, de l'Énergie et de la Mer, chargé des relations internationales sur le climat (minister za okolje, energijo in morje, pristojen za mednarodne odnose na področju podnebja, Francija), je Cour administrative d'appel de Nantes (višje upravno sodišče v Nantesu, Francija) zavrnilo s sodbo z dne 14. aprila 2017. Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation (minister za kmetijstvo in prehrano, Francija) je 14. junija 2017 pri Conseil d'État (državni svet, Francija) zoper to sodbo vložil kasacijsko pritožbo, v kateri je med drugim trdil, da je višje sodišče, prvič, napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da ribiška podjetja niso imela koristi od oprostitev prispevkov delojemalcev, čeprav je Komisija te oprostitve opredelila kot državne pomoči, nezdružljive s skupnim trgom, in drugič, izkrivilo listine iz spisa, ki so mu bile predložene, ker je menilo, da iz preiskave izhajajo, da je znižanje prispevkov delojemalcev samodejno pripeljalo do povečanja zneska neto plače, izplačane zadevnim zaposlenim.
- 19 Iz navedb v predlogu za sprejetje predhodne odločbe je razvidno, da je Conseil d'État (državni svet), potem ko je zavrnil prve pritožbene razloge družbe Compagnie des pêches de Saint-Malo, ki se v bistvu nanašajo na to, da so bile s spornim nalogom za izterjavo kršene zahteve po obrazložitvi, ki izhajajo iz prava Unije, ter načela varstva legitimnih pričakovanj, pravne varnosti in spoštovanja razumnega roka, zavrnil predlog te družbe, naj se Sodišču na podlagi člena 267 PDEU predloži vprašanje za predhodno odločanje glede presoje veljavnosti sporne odločbe. Predložitveno sodišče je s tem, da se je oprlo na sodbe z dne 9. marca 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), z dne 19. oktobra 2000, Italie in Sardegna Lines/Komisija (C-15/98 in C-105/99, EU:C:2000:570), in z dne 25. julija 2018, Georgsmarienhütte in drugi (C-135/16, EU:C:2018:582), namreč ugotovilo, da se sporna odločba neposredno in posamično – v smislu člena 263 PDEU – nanaša na navedeno družbo kot dejansko prejemnico posamičnih pomoči, ki so bile dodeljene v okviru sheme pomoči in katerih zagotovitev vračila je odredila Komisija, ter da ne more izpodbijati njene veljavnosti v okviru sodnega postopka, sproženega zoper ukrepe za izvršitev te odločbe, ki so jih sprejeli nacionalni organi, ker zoper njo ni vložila ničnostne tožbe pri Sodišču.
- 20 Glede zadnjega pritožbenega razloga, ki ga je navedla družba Compagnie des pêches de Saint-Malo in ki se v bistvu nanaša na to, da sporna odločba zajema le zagotovitev vračila zneskov, ki ustrezajo zmanjšanju prispevkov delodajalcev, ne pa tudi prispevkov delojemalcev, ker je treba te prispevke izterjati od zaposlenih v ribiških podjetjih, ki so bili edini upravičeni do teh prispevkov, je Conseil d'État najprej ugotovil, da je bilo v sporni odločbi v točki 18 obrazložitve, ki se nanaša na opis zadevnih nacionalnih ukrepov, navedeno le, da se zadevno zmanjšanje nanaša na prispevke delodajalcev in delojemalcev, v preostalem delu te odločbe pa so navedeni le „socialni prispevki“, ne

da bi bilo izrecno pojasnjeno vprašanje, ali se zmanjšanja prispevkov, katerih zagotovitev vračila je bila odrejena, nanašajo tudi na prispevke delojemalcev. Poleg tega je pojasnil, da so na podlagi nacionalnih določb, navedenih v točkah 6 in 7 te sodbe, prispevke delodajalcev, ki se vplačajo v sistem za delavce v kmetijstvu in v sistem za mornarje, dolgovala ribiška podjetja kot delodajalci, medtem ko prispevke delojemalcev plačujejo zaposleni sami. Zadnjenavedeni prispevki naj namreč ne bi bremenili ribiških podjetij, temveč naj bi jih ta zgolj odtegnila od plačila svojih zaposlenih ob vsakem pisnem obračunu plače. Tako naj bi se zmanjšanja prispevkov delojemalcev prenesla na zaposlene, ki naj bi bili neposredni upravičenci do teh zmanjšanj, saj naj bi prejeli višjo neto plačo v znesku, ki ustreza zmanjšanju teh prispevkov.

- 21 Po mnenju Conseil d'État je odgovor na zadnji pritožbeni razlog družbe Compagnie des pêches de Saint-Malo odvisen od tega, ali je treba sporno odločbo razlagati tako, da so z njo kot nezdružljiva s skupnim trgom razglašena samo zmanjšanja prispevkov delodajalcev, ker zmanjšanja prispevkov delojemalcev niso neposredno koristila ribiškemu podjetju in zato ne morejo spadati na področje uporabe člena 107 PDEU, ali pa tako, da se nanaša tudi na zadnjenavedeno zmanjšanje. Če bi druga predpostavka prevladala, bi se poleg tega postavljalo vprašanje, ali je treba za ribiška podjetja, h katerim spadajo zaposleni, ki so upravičeni do zmanjšanja prispevkov delojemalcev, šteti, kot da so bila upravičena do vseh teh zmanjšanj ali samo do dela teh zmanjšanj. Predložitveno sodišče se v zadnjenavedenem primeru sprašuje, kako je treba presojati ta del zmanjšanj. Poleg tega naj bi se postavljalo vprašanje, ali mora država članica, na katero je naslovljen nalog za izterjavo, zadevnim zaposlenim določiti vračilo dela pomoči, ki naj bi jo prejeli.
- 22 V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ti vprašanji:
- „1. Ali je treba [sporno odločbo] razlagati tako, da so z njo kot nezdružljiva s skupnim trgom ugotovljena le zmanjšanja prispevkov delodajalcev, ker podjetja od zmanjšanj prispevkov delojemalcev nimajo koristi in zato ta zmanjšanja ne morejo spadati na področje uporabe člena 107 [PDEU], ali pa tako, da so z njo kot nezdružljiva ugotovljena tudi zmanjšanja prispevkov delojemalcev?
2. Če bi Sodišče presodilo, da je treba [sporno] odločbo razlagati tako, da so z njo kot nezdružljiva ugotovljena tudi zmanjšanja prispevkov delojemalcev, ali je treba šteti, da je podjetje imelo korist od teh zmanjšanj v celoti ali le od dela teh zmanjšanj? Če je imelo korist le od dela teh zmanjšanj, kako je treba ta del oceniti? Ali mora država članica določiti, naj zadevni zaposleni v celoti ali deloma vrnejo del pomoči, od katerega so imeli korist?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 23 Komisija s tem, da se opira na sodbi z dne 9. marca 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), in z dne 25. julija 2018, Georgsmarienhütte in drugi (C-135/16, EU:C:2018:582), primarno zatrjuje nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe. Meni, da je namen obeh postavljenih vprašanj, čeprav sta oblikovani kot vprašanji glede razlage, v resnici izpodbijati veljavnost sporne odločbe v delu, v katerem je tudi zmanjšanje prispevkov delojemalcev v postopku v glavni stvari opredelila kot državno pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom, in odredila zagotovitev vračila zneskov, ki ustrezajo tem zmanjšanjem. Tako opredelitev vprašanj za predhodno odločanje naj bi potrjevali tako cilj in smisel tako oblikovanih vprašanj kot tudi okoliščine, v katerih sta bili postavljeni, in sicer kasacijska pritožba pri nacionalnem sodišču, v okviru katere naj bi tožena stranka v postopku v glavni stvari izpodbijala veljavnost te odločbe.
- 24 Komisija meni, da bi ozka razlaga sporne odločbe, v skladu s katero bi se zahteva za zagotovitev vračila nanašala le na zneske, ki ustrezajo zmanjšanju prispevkov delodajalca, ne pa tudi na zneske v zvezi s prispevki delojemalcev, v bistvu družbi Compagnie des pêches de Saint-Malo dala možnost, da

zakonitost te odločbe izpodbija prek vprašanja za predhodno odločanje, ki se domnevno nanaša na razlago navedene odločbe. Taka možnost pa naj bi bila izključena s sodno prakso Sodišča, navedeno v prejšnji točki te sodbe, ker ta družba zoper navedeno odločbo ni vložila ničnostne tožbe na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU, čeprav bi jo lahko kot prejemnica državnih pomoči, ki so bile razglašene za nezdružljive s skupnim trgom, „nedvomno dopustno“ izpodbijala. Ker navedena družba tega pravnega sredstva ni uporabila v predpisanih rokih, ne more izpodbijati veljavnosti te odločbe s tožbo zoper nacionalne ukrepe za izvršitev te odločbe.

- 25 Glede tega je treba na eni strani poudariti, da drugo vprašanje – kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 22 sklepnih predlogov – ne glede na obseg prvega vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, očitno vsebuje predlog za razlago. Čeprav lahko okoliščina, da družba Compagnie des pêches de Saint-Malo ni izpodbijala zakonitosti sporne odločbe z ničnostno tožbo, morda vpliva na dopustnost prvega vprašanja, pa nikakor ne more povzročiti nedopustnosti celotnega predloga za sprejetje predhodne odločbe (glej v tem smislu sodbo z dne 17. februarja 2011, Bolton Alimentari, C-494/09, EU:C:2011:87, točka 21).
- 26 Na drugi strani je treba glede dopustnosti prvega vprašanja ugotoviti, da sicer kaže, da je predložitveno sodišče nameravalo podati predlog za razlago, da bi izvedelo, ali se nalog za izterjavo, ki ga je Komisija izdala na podlagi sporne odločbe, ne nanaša le na zneske, ki ustrezajo zmanjšanju prispevkov delodajalca, ampak tudi na zneske, ki ustrezajo zmanjšanju prispevkov delojemalcev, vendar je iz besedila tega vprašanja razvidno tudi, da predložitveno sodišče sprašuje Sodišče o presoji narave „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU, ki jo je opravila Komisija v sporni odločbi glede zmanjšanja prispevkov delojemalcev. Zato je treba šteti, da implicitno postavlja vprašanje presoje veljavnosti te odločbe.
- 27 Glede tega je treba poudariti, da so v okviru delitve pristojnosti med nacionalnimi sodišči in Sodiščem za uporabo člena 276 PDEU sicer nacionalna sodišča tista, ki morajo odločiti o upoštevnosti postavljenih vprašanj, vendar je naloga Sodišča, da iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, izlušči tiste elemente prava Unije, ki jih je treba ob upoštevanju predmeta spora razložiti ali presoditi njihovo veljavnost (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 1980, Roquette Frères, 145/79, EU:C:1980:234, točka 7).
- 28 Kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 25 do 31 sklepnih predlogov, je v skladu s sodno prakso, da dvomi, ki jih predložitveno sodišče navede o veljavnosti akta Unije, ali okoliščina, da je bilo tako vprašanje postavljeno v sporu o glavni stvari, pomenijo elemente, ki jih Sodišče upošteva pri presoji tega, ali je treba po uradni dolžnosti obravnavati vprašanje veljavnosti akta, v zvezi s katerim je predložitveno sodišče zaprosilo le za razlago (glej v tem smislu sodbe z dne 13. decembra 1989, Paris, C-204/88, EU:C:1989:643, točka 8; z dne 11. junija 2009, Hans & Christophorus Oymanns, C-300/07, EU:C:2009:358, točki 46 in 47; z dne 6. oktobra 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, točka 67, in z dne 16. julija 2020, Facebook Ireland in Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, točke od 159 do 161).
- 29 V obravnavani zadevi pa je treba ugotoviti, prvič, da je iz predložitvene odločbe in spisa, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da je družba Compagnie des pêches de Saint-Malo v tožbi, vloženi pri nacionalnem sodišču prve stopnje, neposredno izpodbijala veljavnost sporne odločbe v delu, v katerem je bilo zmanjšanje zadevnih prispevkov delojemalcev opredeljeno kot državna pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom. Drugič, to sodišče je s tem, da je poudarilo, kot je bilo navedeno v točkah 20 in 21 te sodbe, da zmanjšanje teh prispevkov delojemalcev, ki ni neposredno koristilo ribiškemu podjetjem, zato ne more spadati na področje uporabe člena 107 PDEU, izrazilo dvome o veljavnosti sporne odločbe.
- 30 Tako je treba, čeprav se vprašanja za predhodno odločanje formalno nanašata na razlago sporne odločbe, za celovit odgovor predložitvenemu sodišču preučiti tudi veljavnost te odločbe.

- 31 Vendar v skladu s sodno prakso Sodišča vprašanja veljavnosti ni mogoče obravnavati po uradni dolžnosti, če bi tožena stranka v postopku v glavni stvari lahko nedvomno dopustno predlagala razglasitev ničnosti sporne odločbe (glej v tem smislu sodbe z dne 18. julija 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, točka 56; z dne 8. julija 2010, Afton Chemical, C-343/09, EU:C:2010:419, točke od 19 do 25, in z dne 25. julija 2018, Georgsmarienhütte in drugi, C-135/16, EU:C:2018:582, točka 37).
- 32 Glede tega pa je treba ugotoviti, da v obravnavanem primeru, ko bi družba Compagnie des pêches de Saint-Malo sporno odločbo lahko izpodbijala s tožbo, vloženo pri Splošnem sodišču na podlagi člena 263 PDEU, ni bilo gotovo, da je imela pravni interes za izpodbijanje dela te odločbe, ki se nanaša na prispevke delojemalcev, zlasti ker teh prispevkov – kot je razvidno iz spisa, ki ga ima na voljo Sodišče – niso nosila ribiška podjetja kot delodajalci, ampak so jih plačali zaposleni kot dejanski upravičenci do zmanjšanj navedenih prispevkov.
- 33 Poleg tega, ker je bila družba Compagnie des pêches de Saint-Malo – kot je bilo poudarjeno v točkah 16 in 17 te sodbe – šele po razglasitvi sodbe z dne 20. oktobra 2011, Komisija/Francija (C-549/09, neobjavljena, EU:C:2011:672), ustrezno obveščena o tem, da se nalog za izterjavo, ki ga je izdala Komisija, nanaša tudi na zneske, ki ustrezajo zmanjšanjem prispevkov delojemalcev, je lahko pred iztekom roka za vložitev tožbe, ki ji je bil določen s členom 263 PDEU, menila, da nima pravnega interesa za vložitev tožbe zoper sporno odločbo, da bi nasprotovala izterjavi teh zneskov. Poleg tega ni izključeno, da bi Splošno sodišče – če bi ta družba vložila tožbo zoper to odločbo – iz teh razlogov in razlogov, ki jih je generalni pravobranilec navedel v točki 49 sklepnih predlogov, po uradni dolžnosti obravnavalo neobstoje pravnega interesa navedene družbe.
- 34 Vendar je treba glede tega spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso pravni interes, ki mora biti obstoječ in dejanski, tudi pogoj za dopustnost tožbe, vložene na podlagi člena 263 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2011, ACEA/Komisija, C-319/09 P, neobjavljena, EU:C:2011:857, točka 67 in navedena sodna praksa), katerega neobstoje pomeni absolutno procesno predpostavko, ki jo Sodišče lahko obravnava po uradni dolžnosti (glej v tem smislu sklep z dne 7. oktobra 1987, d. M./Svet in EESO, 108/86, EU:C:1987:426, točka 10).
- 35 Ob upoštevanju teh elementov je treba ugotoviti, da ni očitno, da bi bila ničnostna tožba tožene stranke v postopku v glavni stvari dopustna.
- 36 Iz vseh zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe v celoti dopusten.

Veljavnost sporne odločbe v delu, v katerem zadevno zmanjšanje prispevkov delojemalcev opredeljuje kot državno pomoč, nezdrujljivo s skupnim trgom

- 37 Najprej je treba poudariti, da je Komisija – kot je razvidno iz točke 42 sodbe z dne 20. oktobra 2011, Komisija/Francija (C-549/09, neobjavljena, EU:C:2011:672) – v sporni odločbi zmanjšanje socialnih prispevkov tako delodajalcev kot delojemalcev opredelila kot „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU. Čeprav se je namreč Komisija v členu 3 te odločbe le sklicevala na zmanjšanja socialnih prispevkov, je iz točk 18 in 20 obrazložitve navedene odločbe razvidno, da pojem „socialni prispevki“ zajema tako prispevke delodajalcev kot tudi prispevke delojemalcev.
- 38 V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo biti za to, da se ukrep opredeli kot „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v nadaljevanju. Prvič, ukrep mora biti poseg države ali pa kakršna koli pomoč iz državnih sredstev. Drugič, ta poseg mora biti tak, da lahko vpliva na trgovino med državami članicami. Tretjič, z njim mora biti prejemniku podeljena selektivna prednost. Četrto, izkrivljati mora ali bi lahko izkrivljal konkurenco (glej v tem smislu sodbo z dne 29. julija 2019, Azienda Napoletana Mobilità, C-659/17, EU:C:2019:633, točka 20 in navedena sodna praksa).

- 39 Glede pogoja, v skladu s katerim je treba zadevni ukrep iz postopka v glavni stvari analizirati kot dodelitev prednosti za upravičenca, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da se za državno pomoč štejejo posredovanja z državnimi sredstvi v kateri koli obliki, ki lahko podjetjem neposredno ali posredno dajejo prednost ali upravičenemu podjetju dodelijo gospodarsko prednost, ki je pod običajnimi tržnimi pogoji ne bi dobilo (glej v tem smislu sodbo z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, točki 83 in 84 ter navedena sodna praksa).
- 40 Spomniti je tudi treba, da pojem pomoči zajema prednosti, ki so jih odobrili javni organi in ki v različnih oblikah zmanjšujejo stroške, ki običajno bremenijo proračun podjetja. Tako delno zmanjšanje socialnih prispevkov za podjetja iz posebnega industrijskega sektorja pomeni pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če je ta ukrep namenjen delni oprostitvi denarnih prispevkov za ta podjetja, ki izhaja iz običajnega izvajanja splošnega sistema socialne varnosti, ne da bi bila ta oprostitve utemeljena z značilnostmi in strukturo tega sistema (sodba z dne 5. oktobra 1999, Francija/Komisija, C-251/97, EU:C:1999:480, točki 35 in 36 ter navedena sodna praksa).
- 41 Sodišče je poleg tega poudarilo, da socialna narava državnih posegov ne zadošča, da se vnaprej izvzamejo od opredelitve kot „pomoč“ v smislu člena 107 PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 5. oktobra 1999, Francija/Komisija, C-251/97, EU:C:1999:480, točka 37 in navedena sodna praksa), saj odstavek 1 tega člena ne razlikuje na podlagi razlogov ali ciljev državnih ukrepov, ampak jih opredeljuje glede na njihove učinke (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ in drugi/Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P in C-76/09 P, EU:C:2011:368, točka 94 in navedena sodna praksa).
- 42 V obravnavanem primeru glede zmanjšanja prispevkov delojemalcev, ki jih je Francoska republika odobrila v korist ribičev za obdobje od 15. aprila do 15. oktobra 2000, ni sporno, da teh prispevkov ne nosijo ribiška podjetja kot delodajalci, ampak jih plačajo zaposleni, saj so ti dejanski upravičenci do navedenih zmanjšanj. Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da so na podlagi nacionalnih določb, ki se uporabljajo in katerih vsebina je bila povzeta v točkah 6 in 7 te sodbe, navedena podjetja kot delodajalci dolžna le odtegniti navedene prispevke od plačila svojih zaposlenih ob vsakem pisnem obračunu plače, da bi jih nakazala pristojnim organom socialne varnosti.
- 43 Zneski, ki jih ribiško podjetje, kot je tožena stranka v postopku v glavni stvari, pobira od plač svojih zaposlenih iz naslova prispevkov delojemalcev, morajo natančno ustrezati zneskom, ki jih izplačuje organom socialne varnosti v imenu svojih zaposlenih. Ribiška podjetja opravljajo zgolj nalogo posrednika med svojimi zaposlenimi in temi organi socialne varnosti ter ukrep zmanjšanja prispevkov delojemalcev iz postopka v glavni stvari ostaja glede njih nevtralen, zato je treba šteti, da se ta ukrep ne nanaša na stroške, ki bremenijo ta podjetja (glej v tem smislu sklep z dne 22. oktobra 2015, Komisija/Grčija, C-530/14 P, neobjavljen, EU:C:2015:727, točke od 32 do 34).
- 44 Kot je namreč generalni pravobranilec navedel v točki 69 sklepnih predlogov, je treba ugotoviti, da obveznost plačila zneskov, ki ustrezajo prispevkom delojemalcev pristojnim organom, sama po sebi ne omogoča sklepa, da zmanjšanje teh prispevkov zadevnim podjetjem daje neposredno prednost v znesku, ki je enakovreden znesku tega zmanjšanja.
- 45 Teh ugotovitev ne izpodbija sklicevanje francoske vlade in Komisije na sodbo z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity (C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990), ker je Sodišče, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah 68 in od 71 do 74 sklepnih predlogov, drugače kot v obravnavani zadevi za ukrepe iz zadeve, v kateri je bila izdana ta sodba, štel, da ne vplivajo na proračun teh letalskih družb.

- 46 Navedene ugotovitve, nasprotno, potrjuje okoliščina, da je bil ukrep zmanjšanja prispevkov delojemalcev iz postopka v glavni stvari naslovljen le na zaposlene v ribiških podjetjih, ki so bili edini dejanski upravičenci, saj je ta ukrep tem podjetjem v bistvu nalagal obveznost povečanja neto plače njihovih zaposlenih v sorazmerju z oprostitvami plačila prispevkov delojemalcev, ki jih je običajno plačal vsak od njih.
- 47 Poudariti pa je treba, kot je to storil generalni pravobranilec v točki 64 sklepnih predlogov, da okoliščina, da zmanjšanje prispevkov delojemalcev neposredno daje prednost zaposlenim v zadevnih podjetjih, in ne tem podjetjem, ne izključuje, da bi lahko pomoč, katere neposredni upravičenci so zaposleni v podjetju, pomenila posredno pomoč, dodeljeno temu podjetju (glej v tem smislu sodbo z dne 28. julija 2011, Mediaset/Komisija, C-403/10 P, neobjavljena, EU:C:2011:533, točka 81).
- 48 Vendar glede tega zadostuje navesti, da niti sporna odločba niti spis, ki ga ima na voljo Sodišče, ne vsebujeta navedb, da so zadevna podjetja posredno prejela državno pomoč. Poleg tega je iz sporne odločbe, zlasti iz točke 55 obrazložitve te odločbe, jasno razvidno, da v obravnavani zadevi zaradi prednosti, ki jo je ugotovila Komisija, navedena podjetja niso imela posredne koristi, ampak neposredno.
- 49 Ugotoviti pa je treba, da je Komisija s tem, da je v točki 55 obrazložitve sporne odločbe navedla, da so bila zmanjšanja socialnih prispevkov v celoti ukrepi, ki dajejo ribiškim podjetjem prednost, ker so oproščena plačila nekaterih dajatev, ki bi jih običajno morala plačati, napačno uporabila pravo.
- 50 Ta napaka zadostuje za ugotovitev neveljavnosti sporne odločbe v delu, v katerem je zmanjšanje prispevkov delojemalcev iz postopka v glavni stvari opredeljeno kot državna pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom, čeprav pogoj v zvezi z obstojem prednosti, dane podjetju, ki je nujen za to opredelitev na podlagi sodne prakse, navedene v točkah 38 in 39 te sodbe, ni izpolnjen.
- 51 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba ugotoviti, da sporna odločba ni veljavna v delu, v katerem je zmanjšanje prispevkov delojemalcev, ki ga je Francoska republika odobrila v korist ribičev za obdobje od 15. aprila do 15. oktobra 2000, opredeljeno kot državna pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom.
- 52 Ker je zaradi te ugotovitve neveljavnosti odgovor na vprašanja o razlagi sporne odločbe, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, odvečen, na ti vprašanja ni treba odgovoriti.

Stroški

- 53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Odločba Komisije z dne 14. julija 2004 o nekaterih ukrepih pomoči, ki jih je Francija izvedla v korist ribogojcev in ribičev (2005/239/ES), ni veljavna v delu, v katerem je zmanjšanje prispevkov delojemalcev, ki ga je Francoska republika odobrila v korist ribičev za obdobje od 15. aprila do 15. oktobra 2000, opredeljeno kot državna pomoč, ki ni združljiva s skupnim trgom.

Podpisi